

Memo

Datum : woensdag 15 april 2026
Aan : De onderhandelaars
Van : Directie
Betreft : Inzicht in de flexibiliteit van de bestemmingsreserves

In het kader van de coalitieonderhandelingen is behoefte aan inzicht in de financiële ruimte binnen de bestemmingsreserves van de gemeente Arnhem. In de bijlage is het verwachte verloop van de reserves voor de komende jaren in beeld gebracht. In dit memo delen we de reserves in naar mate van flexibiliteit, we hanteren hiervoor 2 categorieën. Goed om daarbij op te merken dat het lastig is een hard onderscheid te maken, maar dat er meer sprake is van een glijdende schaal:

- Vastliggende reserves: hiermee worden reserves bedoeld die juridisch verplicht zijn, waar het contract reeds van is aangegaan, die noodzakelijk zijn voor lopende projecten of als er grote financiële of bestuurlijke risico's ontstaan bij het aanwenden van de reserve.
- Heroverweegbare reserves: dit betreft reserves waar nog enige ruimte is om (andere) keuzes te maken, terug te komen op eerder genomen (raads)besluiten en/of uitgangspunten. De gevolgen hiervan kunnen echter wel een majeure impact hebben: terugbetalen van subsidies, doelstellingen die niet worden behaald en/of juridische risico's die worden gelopen.

In een beperkt aantal reserves zien we op basis van de doorlichting ruimte ontstaan die vrij kan vallen, omdat het doel afgerond is. Dit is onder '3 Vrij te vallen uit reserves' aangegeven.

Elke reserve is ingesteld met een bepaald doel en heeft een achterliggende argumentatie. Graag verwijzen we u ook naar het Informatiedossier voor meer achterliggende inhoudelijke toelichtingen die raken aan de bestemmingsreserves. Indien u op basis van onderstaande duiding hierin keuzes wilt maken die kunnen resulteren in het vrijspelen van middelen, dan adviseren we om de inhoudelijke en financiële gevolgen uitgebreider in beeld te laten brengen om een weloverwogen besluit te kunnen nemen.

1. Vastliggende reserves:

- Bestemmingsreserve Duurzaamheidsleningen: Deze reserve is bestemd ter dekking van de rentelasten en beheerskosten van de duurzaamheidslening en Toekomstbestendigwonen lening. De rente van de looptijd van de leningen wordt in 1x in de bestemmingsreserve gestopt, hierna wordt jaarlijks de rentelast uit de reserve gehaald.
- Bestemmingsreserve Kapitaallasten: Deze wordt gebruikt om structurele kapitaallasten (rente en afschrijvingen) van investeringen te dekken.

- Bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed: Dit betreft een langjarige egaliseringsreserve op basis van 40 jarige MJOP (Meerjarig Onderhoud Plan).
- Bestemmingsreserve Onderwijs: Dit is de spaar/dekkingsreserve voor het Integraal Huisvestingsplan. Dit betreft een gesloten systeem.
- Bestemmingsreserves Gebiedsontwikkelingen Spoorzone Oost, Kronenburg en Nijmeegseweg: Deze reserves bieden dekking voor de kosten van deze gebiedsontwikkelingen: Investerings in de openbare ruimte, grondexploitaties en anterieure overeenkomsten ten aanzien van grondexploitaties van derden.
- Bestemmingsreserve startersleningen: Deze reserve is bestemd ter dekking van de rentelasten en beheerskosten van de startersleningen. De rente van de looptijd van de leningen wordt in 1x in de bestemmingsreserve gestopt, hierna wordt jaarlijks de rentelast uit de reserve gehaald.
- Bestemmingsreserve Strategische posities / Voorstudies / Grondexploitatie: Deze reserves maken deel uit van het weerstandsvermogen Grondbedrijf.
- Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds-overloop: Conform de spelregels gemeentefonds wordt bij elke toevoeging van nieuwe middelen (taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen) aan de raad voorgelegd of deze middelen ingezet mogen worden voor een onderliggend beleidsdoel of dat de middelen deel uitmaken van de algemene middelen in het gemeentefonds. In deze bestemmingsreserve worden nieuwe toegevoegde middelen aan het Gemeentefonds gereserveerd die gedurende het jaar niet aan de raad voorgelegd kunnen worden.
- Bestemmingsreserve Volkshuisvesting Arnhem Oost: Deze reserve wordt ingezet om project Volkshuisvestingsfonds I en II uit te voeren. Als deze reserve (€ 3,1 miljoen) niet wordt ingezet voor dit project moet er een deel van de ontvangen subsidie (€ 51 miljoen) worden teruggestort.

2. Heroverweegbare reserves:

- Bestemmingsreserve Arnhem Oost: Deze reserve wordt ingezet ter egaliserings van de uitvoeringsplannen in het kader van de Arnhem-Oost aanpak. Er kan voor gekozen om te temporiseren waardoor onttrekkingen doorschuiven. Het gevaar hierbij is wel dat er subsidies terugbetaald moeten worden aan het Rijk en dat dit bestuurlijke spanning kan opleveren binnen de alliantie.
- Bestemmingsreserve Bereikbaarheidsfonds: Deze heeft als doel het verbeteren van de bereikbaarheid van de binnenstad en het ontwikkelen van parkeervoorzieningen. Het exploitatiesaldo van parkeren wordt met deze reserve verrekend. Dit betreft een zogenaamd gesloten systeem.

- Bestemmingsreserve Beschermd en weerbaar: Arnhem ontvangt als centrumgemeente via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang van het Rijk jaarlijks middelen ten behoeve van de bestrijding van huiselijk en seksueel geweld. Deze gelden worden ingezet voor een aantal wettelijke taken. Voor- en nadelige jaarrekeningresultaten op het regionaal budget worden verrekend met de bestemmingsreserve. Deze middelen zijn niet vrij te besteden. Het is wel mogelijk een deel van de middelen te besteden als dit bijdraagt aan de regionale doelstellingen. Daarnaast is een deel van de reserve bestemd voor de toekomsttuinen jeugd, waarvan Arnhem de regionale pot in deze BR beheert. Deze middelen à 1,8 miljoen liggen vast.
- Bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem: Deze reserve wordt ingezet voor het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Er kan worden gekozen voor het temporiseren van uitgaven waardoor onttrekkingen worden uitgesteld. Het risico is dat de doelstellingen van NemiA niet worden behaald.
- Bestemmingsreserve Evenementen: Deze reserve is ingesteld voor evenementen die voor een groot deel reeds vastliggen, het overige deel is voor bijdragen welke op ad-hoc basis worden gesteld. Het is dus gedeeltelijk wel mogelijk om middelen uit deze reserve vrij te laten vallen echter betekent dit wel dat er toekomstige evenementen zullen moeten worden geschrapt.
- Bestemmingsreserve Huisvesting bijzondere doelgroepen: Deze reserve is ingesteld voor het opstellen en uitvoeren van projecten om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen uit te breiden. Het saldo van circa € 613.000 betreft de toevoeging van het resultaat 2025.
- Bestemmingsreserve Groot Onderhoud en vervanging openbare ruimte: De reserve is bedoeld om schommelingen op te vangen in de besteding van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Deze reserve is ook onderdeel van het handelingsperspectief en er kunnen keuzes gemaakt worden. Ultimo 2031 lijkt er circa € 500.000 beschikbaar die vrij kan vallen. Momenteel is er geen bestedingsplan waar dit geld voor nodig is.
- Bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel: Deze reserve is ingesteld om jaarlijkse fluctuaties in de inkomsten (met name van het Rijk) en uitgaven inzake inburgering, integratie en asiel op te vangen. Een bedrag van circa € 464.000 is vrij besteedbaar, dit betreft een bonus van de Spreidingswet waarvan nog geen collegebesluit is genomen waaraan dit wordt uitgegeven.
- Bestemmingsreserves Fractie-ondersteuning / Raad / Rekenkamer: Deze zijn ingesteld te ondersteuning van de raad en de fracties en het uitvoeren van onderzoeken, hier kunnen keuzes worden gemaakt om anders te besteden.
- Bestemmingsreserve Jeugdfonds: Deze reserve is ingesteld om het integraal Jeugdbeleid een impuls te geven. Deze huidige middelen worden ingezet voor een reeds gestarte pilot.

Commentaar [AV1]: @Moniek Hennekes wil jij nog even meekijken of dit feitelijk juist is?

Commentaar [AV2]: @Moniek Hennekes wil jij nog even meekijken of dit feitelijk juist is?

Commentaar [AV3]: @Moniek Hennekes wil jij nog even meekijken of dit feitelijk juist is?

- Bestemmingsreserve Klimaat en energie: Dit betreft een egaliseringsreserve bedoeld om de fluctuaties in de verandering op klimaat en energie op te vangen. Dit zorgt ervoor de doelen van het NemiA programma te kunnen realiseren.
- Bestemmingsreserve Revolverend fonds (duurzaamheid): Deze reserve heeft nog een saldo van € 680.000 welke beschikbaar is. Er volgt een raadsvoorstel om het saldo over te hevelen naar de bestemmingsreserve duurzaamheid maar deze ligt er nog niet.
- Bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds: Deze reserve is ingesteld voor uitgaven in het kader van het faciliteren van economische stimuleringsprojecten. Circa € 600.000 hiervan ligt vast voor de (uitkoop) Nieuwe Haven. Circa € 400.000 is aangemerkt voor ondernemersdienstverlening en arbeidsmarkt, dit zijn beleidskeuzes waarin mogelijke andere keuzes kunnen worden gemaakt.
- Bestemmingsreserve Stadsontwikkelingsfonds: Deze reserve is ingesteld om ambities met betrekking tot de stedelijke ontwikkeling te kunnen realiseren. Deze post wordt ingezet voor het dekken van tekorten van onrendabele gebiedsontwikkelingen. Op dit moment liggen er een aantal startnotities, als deze allemaal uitgevoerd worden is de reserve ontoereikend. Er kan de keuze worden gemaakt om de projecten die behoren bij de startnotities on-hold te zetten.
- Bestemmingsreserve Woonwagencentrales: Bij deze reserve bestaat er de mogelijkheid om andere keuzes te maken. Echter dit heeft de volgende gevolgen: we geven hierdoor geen invulling aan de juridische uitspraken van het College voor de Rechten van de Mens en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en hiernaast voldoen we niet aan de uitbreiding van het aantal standplaatsen zoals vastgelegd in de Woonvisie en het plan van aanpak woonwagencentrale.
- Bestemmingsreserves Wijkfondsen: In uitzondering op reguliere begrotingsuitgangspunten is budgetoverheveling voor de wijkbudgetten naar een volgend jaar toegestaan. Jaarlijks wordt het surplus of tekort op de wijkbudgetten gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve. Er kan de keuze worden gemaakt deze te laten vrij vallen.
- Bestemmingsreserve Volkshuisvesting: Deze reserve is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen, op basis van het actuele bestedingsplan loopt deze bestemmingsreserve af.
- Bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg: Deze reserve is opgebouwd uit 2 componenten: ruimte voor investeringen in zorg en welzijn (waaronder de transformatie van het sociaal domein) en de doorontwikkeling beschermd wonen. Voor beschermd wonen is ervoor gekozen om met een ingroeipad toe te werken naar het nieuwe verdeelmodel. Als ervoor wordt gekozen om deze reserve (deels) vrij te laten vallen, kan er minder worden geïnvesteerd in de transformatie, is er minder ruimte om eventuele tegenvallers op te vangen en/of zijn er minder middelen om de negatieve effecten van het nog in te voeren verdeelmodel beschermd wonen op te vangen.

3. Vrij te vallen uit reserves:

- Bestemmingsreserve Energiearmoedefonds: In deze reserve zit eind 2025 een restant van circa € 67.000, dit bedrag kan vrijvallen.
- Bestemmingsreserve Omgevingslawaa: Hier resteert nog een saldo van circa € 9.000, deze reserve kan vrijvallen.
- Bestemmingsreserve Participatie: Deze reserve, circa € 39.000, mag worden opgeheven.